ISBN- 978-93-83672-74-5

सत्यशोधक अण्णा भाऊ साठे : मानवतावादी विचारवंत

संपादक

डॉ. मनोहर सिरसाट

सौ. अनुप्रिता मोरे

स्वप्नील राजपंखे

Scanned with OKEN Scanner

ISBN : 978-93-83672-74-5

सत्यशोधक अण्णा भाऊ साठे : मानवतावादी विचारवंत

संपादक

डॉ. मनोहर सिरसाट
सौ. अनुप्रिता मोरे
स्वप्नील राजपंखे

Shaurya Publication, Latur

Scanned with OKEN Scanner

DECLARATION BY THE PUBLISHER

ISBN- 978-93-83672-74-5

Editor
डॉ. मनोहर सिरसाट - Dr. Manohar Sirsat
सौ. अनुप्रिता मोरे - Amiprita More
स्वप्नील राजपंखे - Swapnil Rajpankhe

Publication
Shaurya Publication
Khadgao Road, Kapil Nagar, Latur-413512
www.rjournals.co.in, Email-hitechresearch11@gmail.com
Mob. No. 8149668999

Printing
R.R.Graphics, MIDC, Latur

First Edtion - 1st October 2018

Note :-Views, idea and materials published in this ISBN Book are intellectual properties of author (s). Author(s) is/ are solely responsible for their publication and not the Editors, Principal or publisher.

© All right are reserved. No part of this publication may be reproduced, stored, retrieved or transmitted in any form, by any means, without the written permission from **Dr. Ramesh Landge**

Scanned with OKEN Scanner

डॉ. मनोहर सिरसाट, पदवी व पदव्युत्तर मराठी विभाग प्रमुख, बलभीम महाविद्यालय, बीड. बारा वर्षाचा महाविद्यालयीन अध्यापनाचा अनुभव. मराठी विषयाचे संशोधन मार्गदर्शक तसेच 5 आंतरराष्ट्रीय व 34 राष्ट्रीय आणि राज्यस्तरीय शोधनिबंध प्रकाशित. त्यांचे 5 ग्रंथ प्रकाशित आहेत. महात्मा फुले राष्ट्रीय शिक्षक पुरस्कार, क्रांतीबा ज्योतीबा फुले राज्यस्तरीय आदर्श शिक्षक पुरस्कार, विद्यारत्न पूरस्कार, व मल्हाररत्न पूरस्काराने ते सन्मानित आहेत.

सौ. अनुप्रिता मोरे या वनस्पतीशास्त्र विषयाच्या अभ्यासक असून बलभीम महाविद्यालयात पदव्युत्तर पदवीचे शिक्षण घेत आहेत. बीड येथे सूरू केलेल्या अण्णाभाऊ साठे साहित्य संमेलनात त्यांचा सक्रीय सहभाग असतो. वैज्ञानिक शिक्षणाबरोबर सामाजिक कार्याची जाणीव त्यांच्या कार्यातून दिसून येते.

स्वप्नील राजपंखे हे यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालयात इंग्रजी विभागात तासिका तत्वावर अध्यापन करतात. 2014 बी.ए. च्या विद्यापीठ स्तरावरील गुणवत्तायादीत सर्वप्रथम येण्याचा मान मिळालेला आहे. औरंगाबाद येथे झालेल्या आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात बेस्ट रिसर्च पेपर अवॉर्ड मिळालेला आहे. इंग्रजी भाषा आणि वांङ्:मयासोबतचा सामाजिक भाग देणाऱ्या साहित्य वाचणाची आणि सखोल अध्ययन अध्यापनाची आवड आहे.

Scanned with OKEN Scanner

ISBN : 978-93-83672-74-5

अनुक्रमणिका

१.	अण्णाभाऊंच्या लोकनाट्यातील वास्तव प्रा. डॉ. तुळशीराम चंद्रसेन उकिरडे	१
२.	अण्णाभाऊ साठे : व्यक्ती आणि वाङ्मय	१६
३.	आण्णाभाऊ साठे यांच्या साहित्यातील समाजवास्तव प्रा. डॉ. अंजली टेंभुर्णीकर	२०
४.	आण्णाभाऊ साठे यांचे कार्य साहित्य आणि चळवळ प्रा. डॉ. ढवळे सत्यनाराण शिवाजी	२५
५.	साहित्याचे प्रणेते व मानवमुक्तीचे पुरस्कर्ते : अण्णाभाऊ साठे एक बहुआयामी व्यक्तिमत्व डॉ. उलगडे लक्ष्मण काशिनाथ	२७
६.	क्रांतीची ज्योत पेटवणारा मराठी साहित्यीक अण्णाभाऊ साठे प्रा. डॉ. खुशाल पांडूरंग वाघमारे	३०
७.	अण्णा भाऊ साठे का साहित्य सामाजिक समता के धरातल पर डॉ. भाऊसाहेब रा. नळे	३३
८.	अण्णा भाऊ साठे : समता, स्वातंत्र्य आणि बंधुत्वाचे पाईक प्रा.डॉ.डी.के.खोकले	४०
९.	अण्णा भाऊ साठे यांचे सामाजिक, आर्थिक व राजकीय विचार भालेराव सुधाकर नारायण	४४
१०.	वारणेच्या खोऱ्यातील व्यवस्थापरिवर्तनाचा संघर्ष डॉ.एम.ए.कव्हळे	४८
११.	अण्णाभाऊ साठे – व्यक्ती आणि जीवन प्रा.डॉ.हांगे सुधाकर एस. , प्रा.डॉ.हांगे सुधाकर एस.	५३
१२.	अन्ना भाऊ साठे यॉचे समाजिक, आर्थिक व राजनीतिक विचार मनोज कुमार तिवारी	५६
१३.	आण्णाभाऊ साठे : साहित्यीक महामेरु प्रा. आर. एस. लोहकरे	६०
१४.	आण्णाभाऊ साठेंची स्त्री विषयक उदात्तता डॉ. मुंगी ओ. आर.	६४
१५.	लोकशाहीर आण्णा भाऊ साठे यांच्या पोवाडयाचा चिकीत्सक अभ्यास श्रीमती रीना रामचंद्र कांबळे	67

Scanned with OKEN Scanner

ISBN : 978-93-83672-74-5

१६.	अण्णा भाऊ साठे यांच्या लोकनाटयांचे आशय व विषय **डॉ. सयाजीराव छबुराव गायकवाड**	72
१७.	अण्णाभाऊ साठे यांचा कथानायिकाच्या माध्यमातून व्यक्त होणारा मानवमुक्तीचा विचार प्रा. ड़ॉ आशा सोपानराव गिरी	80
१८.	अण्णाभाऊ साठे यांच्या साहित्यातील आंबेडकरी विचार प्रा.डॉ. आचार्य आर.डी.	85
१९.	अन्ना भाउ साठे– मानवतावादी साहित्यिक दलित चेतना एवं अन्ना भाउ साठे **रंग लाल गुप्ता**	89
२०.	अण्णाभाऊ साठे यांचे जीवन आणि कार्य प्रा. डॉ. वानखेडे उमाकांत ज्ञानोबा	93
२१.	सत्यशोधक अण्णा भाऊ साठे; व्यक्ती, वाङ्‌मय आणि कार्य **प्रा.राजाराम वामन कापडी**	97
२२.	अणाभाऊ साठे का साहित्य सामाजिक समता के संदर्भ में वाघमारे विकास सुर्यकांत	104
२३.	अण्णाभाऊ साठे यांचे समग्र वाङमय मुंडे एस. एम.	109
२४.	दलित चेतना एवं अण्णाभाऊ साठे डॉ. कदम सुभाष मारुती	112
२५.	समता स्वातंत्र्य व बंधुत्वाचे पाईक : अण्णा भाऊ साठे संघप्रिया सच मानव	116
२६.	अण्णा भाऊ साठे यांची वास्तवदर्शी कथा डॉ. रजनी तोंडचीरकर–हुड्डा	११९
२७.	अण्णा भाऊ साठे यांचे कादंबरी लेखन प्रा. उत्तरेश्वर ज्ञा. सुरवसे	१२३
२८.	अण्णाभाऊ साठे : व्यक्ति आणि वाङ्.मय प्रा. गुजर अनुराधा वसंत	१२७
२९.	अण्णाभाऊ साठे यांच्या साहित्यातील आंबेडकरी विचार शितल अजितसिंग गहेरवार ठाकुर	१३२
३०.	आण्णाभाऊ साठे: मानवतावादी साहित्यिक **प्रा.डॉ.संतोष तुकाराम कदम**	१३८
३१.	अण्णा भाऊ साठे यांचे साहित्य आणि समाजचिंतन **डॉ. आश्रु जाधव**	१४४

Scanned with OKEN Scanner

ISBN : 978-93-83672-74-5

३२.	अण्णाभाऊ साठेंच्या साहित्यातील वर्ग संघर्ष प्रा.डॉ. रमेश शेवाळे	१४९
३३.	लोकशाहीर अण्णा भाऊ साठे : लोकनाट्य डॉ. विशाखा संजय कांबळे	१५७
३४.	अण्णाभाऊ साठे यांच्या साहित्यातील समाजवास्तव डॉ. राजाराम सोनटक्के	१६१
३५.	अण्णाभाऊ साठे यांचे शाहिरी लोकनाटय प्रा.डॉ. रमेश जयवंत खिळदकर	१६६
३६.	अण्णा भाऊ साठे यांच्या साहित्यातील आंबेडकरी विचार कु. लिना निळकंठराव उराडे	१७१
३७.	अण्णा भाऊ साठे यांच्या साहित्यातील राजकीय विचार सुप्रिया दत्तात्रय थोरात	१७६
३८.	अण्णाभाऊचे शाहीरी वाङःमय प्रा. अर्चना चव्हाण	१८३
३९.	अण्णा भाऊ साठे का साहित्य और आंबेडकरी विचार डॉ. संतोष रायबोले	१९२
४०.	अण्णाभाऊ साठेः व्यक्ती आणि वाङ्मय प्रा. रामेश्वआर जनार्धन चाटे	१९६
४१.	शोषणमुक्त समताधीष्ठित समाज निर्मिती व कॉ. साहित्यरत्न अण्णाभाऊ साठे. **प्रा. डॉ. जिर्तेद्र तुळशीराम जगताप**	२०३
४२.	आण्णाभाऊ साठे यांच्या साहित्यातील समाज प्रा.सुनिल सुखदेव लोखंडे	२०९
४३.	अण्णाभाऊ साठे आणि मार्क्सवाद अमोल पोपट बोत्रे	२१२
४४.	साहित्ययकलेतील उत्तुंग मनोरा : अण्णाल भाऊ साठे प्रा. डॉ. गोविंद शंकरराव रामदिनेवार	२१६
४५.	अण्णा भाऊंच्या नायिका व स्त्रियांकडे पाहण्याचा दृष्टिकोन. प्रा. डॉ. प्रमोद भी. गारोडे	२१९
४६.	अण्णा भाऊ साठे यांचे शाहिरी वगनाट्य पाटील महेंद्र धोंडू	२२६

Scanned with OKEN Scanner

अण्णाभाऊ साठे म्हणजे वैचारिक चळवळीचे क्रांतीकारी वादळ.....

सामान्यांच्या दैन्य, दारिद्र्य, अज्ञान आणि गुलामगिरी विरुध्द परिवर्तन मागणारे हे वादळ होते. भारतीय स्वातंत्र्य लढयात, संयुक्त महाराष्ट्राच्या आंदोलनात, मार्क्सवादी आणि आंबेडकरी चळवळीत आपले मोलाचे योगदान दिले. वाणी आणि लेखनीने चळवळीत नवे संजीवन निर्माण केले.

सामाजिक, जातीय, धार्मीक, आर्थिक , विषमतेविरुध्द अक्षर संघर्ष पेटवला. साहित्याचा परिघ व्यापक केला. शोषितांचे वेगळे जग साहित्याने अनुभवले. साहित्याला वेगळी दृष्टी मिळाली. नंदीवाले, दरवेशी, सापगारुडी, शिकलगार वासह आदिवासी भटके, गुन्हेगार, साहित्याचा विषय झाले. कथा, कादंबरी, पोवाडा, नाटक, वगनाटय, प्रवास वर्णन या साहित्य प्रांताला नवे स्वरुप दिले. परिवर्तनासाठी संघर्ष हाच ध्येयवाद बाळगला. त्याच दिशेने 'फकिरा' चे निष्ठापूर्वक विवेकी वादळ क्रांतीकारी विचार मांडत राहीले त्यांच्या चळवळीच्या विचारांचा आणि साहित्याचा वेध या ग्रंथातून घेतला आहे. अण्णा भाऊ साठे यांना समजून घेण्यासाठी हे संपादन कार्य उपयुक्त ठरेल यासाठी डॉ. रमेश लांडगे आणि डॉ. मनोहर सिरसाट यांचे मनपूर्वक अभिनंदन.....

प्रा.डॉ. प्रल्हाद लुलेकर
ज्येष्ठ लेखक, समिक्षक तथा विचारवंत,
औरंगाबाद.

ISBN- 978-93-83672-74-5

Publisher
Arun B. Godam
Latur, Dist. Latur-413512
(Maharashtra, India)
Mob. 7020798800

SHAURYA PUBLICATION
Latur
Publisher
Shaurya Publication

www.rjournals.co.in

Scanned with OKEN Scanner